

วารสารมานุษยวิทยา

Journal of Anthropology, Sirindhorn Anthropology Centre (JASAC)

ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2567)

Volume 7 Number 2 (July – December 2024)

ISSN 2630-001X (Print) 2773-9619 (Online)

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

กรุงเทพมหานคร

คู่มือ

วารสารมานุษยวิทยา

ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2567)

วารสารมานุษยวิทยาเป็นวารสารวิชาการของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) มีเป้าหมายสำคัญ 3 ประการ คือ ประการที่หนึ่งการสนับสนุนยกระดับ และเผยแพร่การศึกษาใหม่ ๆ ทางมานุษยวิทยาที่อธิบายพลวัตทางสังคมและวัฒนธรรมของมนุษย์จากอดีตจนถึงปัจจุบัน ประการที่สอง การสนับสนุนให้นักมานุษยวิทยารุ่นต่าง ๆ ได้ผลิตงานวิชาการที่มีคุณภาพสามารถอธิบายสภาพปัญหาสังคมที่ส่งผลกระทบต่อคุณค่าและศักดิ์ศรีของมนุษย์ รวมถึงความเหลื่อมล้ำ ความไม่เป็นธรรมและอคติทางสังคม ประการที่สาม การส่งเสริมความเข้าใจและเปิดโลกทัศน์ใหม่ ๆ เกี่ยวกับการศึกษาชีวิตมนุษย์ เป้าหมายทั้ง 3 ประการนี้คือปรัชญาและพันธกิจสำคัญของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธรที่เล็งเห็นว่าความรู้ทางมานุษยวิทยาคือสิ่งที่จำเป็นต่อสังคมเพื่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของมนุษย์และความแตกต่างทางสังคมในโลกยุคโลกาภิวัตน์ที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

วารสารมานุษยวิทยามีการตีพิมพ์เผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-มิถุนายน และฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม โดยเปิดรับข้อเสนอบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษผ่านระบบฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลางของประเทศไทย (Thai Journal Online)

สามารถอ่านและดาวน์โหลดบทความได้ที่ <https://tci-thaijo.org/index.php/jasac>

Journal of Anthropology, Sirindhorn Anthropology Centre (JASAC)

Volume 7 Number 2 (July – December 2024)

The Journal of Anthropology, an academic publication of the Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre (Public Organization) (SAC), has 3 important objectives. Firstly, to encourage, enhance and circulate new anthropological works that demonstrate the socio-cultural dynamics of human societies from the past to present. Secondly, to support anthropologists of all generations in creating qualified research papers that investigate social issues that have affected human values, dignities, as well as social inequality, injustice, and prejudice. Thirdly, to advocate and promote fresh perspectives and approaches in studying human activities. These three objectives are the philosophical underpinning of the SAC's mission, which recognizes that anthropological knowledge is essential for creating peaceful coexistence of human and societal differences in our rapidly changing globalized world.

The Journal of Anthropology publishes 2 issues each year, the first issue of January-June and the second issue of July-December. We welcome academic contribution both in Thai and English. Articles can be submitted through our online system.

visit journal: <https://tci-thaijo.org/index.php/jasac>

คณะที่ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ

นิติ ภาวัครพันธ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศิราพร ณ ถลาง	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อานันท์ กาญจนพันธ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ยศ สันตสมบัติ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ชยันต์ วรรณะภุติ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
เสมอชัย พูลสุวรรณ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ธนิช เลิศชาญฤทธิ	มหาวิทยาลัยศิลปากร
รัศมี ชูทรงเดช	มหาวิทยาลัยศิลปากร

กองบรรณาธิการ

โสวัตริ ณ ถลาง	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
จักรพันธ์ ชัดชุ่มแสง	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
วสันต์ ปัญญาแก้ว	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
อนุสรณ์ อนุโณ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ยุกติ มุกดาวิจิตร	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
พีเชษฐ สายพันธ์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
บุญเลิศ วิเศษปรีชา	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
สายพิน ศุพุทธมงคล	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
กนกวรรณ ธราวรรณ	มหาวิทยาลัยมหิดล
สิริพร สมบูรณ์บูรณะ	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
ดำรงพล อินทร์จันทร์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
เอกรินทร์ พึ่งประชา	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ตรงใจ หุตาบงกูร	ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

บรรณาธิการ

นฤพนธ์ ดั่งวิเศษ	ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร
------------------	-------------------------

ผู้จัดการวารสาร

วิสุทธิ์ เวชวารากรณ์	ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร
----------------------	-------------------------

Advisory Board:

Niti Pawakapan
Siraporn Nathalang
Anan Ganjanapan
Yos Santasombat
Chayan Vaddhanaphuti
Samerchai Poolsuwan
Thanik Lertcharnrit
Rasmi Shoocongdej

Chulalongkorn University
Chulalongkorn University
Chiang Mai University
Chiang Mai University
Chiang Mai University
Thammasat University
Silpakorn University
Silpakorn University

Editorial Board:

Sowatree Nathalang
Jaggapan Cadchumsang
Pinkaew Laungaramsri
Wasan Panyagaew
Anusorn Unno
Yukti Mukdawijitra
Pichet Saiphan
Boonlert Visetpricha
Saipin Suputtamongkol
Kanokwan Tharawan
Siriporn Somboonburana
Damrongphon Inchan
Ekarin Phungpracha
Trongjai Hutangkura

Kasetsart University
Khon Kaen University
Chiang Mai University
Chiang Mai University
Thammasat University
Thammasat University
Thammasat University
Thammasat University
Thammasat University
Mahidol University
Walailak University
Silpakorn University
Silpakorn University
Princess Maha Chakri Sirindhorn
Anthropology Centre

Editor:

Narupon Duangwises

Princess Maha Chakri Sirindhorn
Anthropology Centre

Journal Manager:

Whisut Vejvarabhorn

Princess Maha Chakri Sirindhorn
Anthropology Centre

ที่ทำการกองบรรณาธิการ

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

20 ถนนบรมราชชนนี ตำบลจันทน์ กรุงเทพมหานคร 10170

โทร 02 880 9429-3807

Editorial Offices

Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre (Public Organization),

20, Boromratchachonni Road, Taling-Chan, Bangkok, Thailand, 10170,

tel. (+662) 8809429 ext. 3807

ออกแบบปก

วิสูตร สิงห์ใส

จัดรูปเล่ม

วรัญญา เพ็ชรคง

ตรวจพิสูจน์อักษร

วิสุทธิ์ เวชวารภรณ์ และสุธิมา ชัยวิสูตร

จัดพิมพ์โดย

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) กรุงเทพฯ โทร. 02-880-9429

ISSN

2630-001X (Print) 2773-9619 (Online)

copyrights@2021 by Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre
(Public Organization)

สารบัญ (Contents)

บทบรรณาธิการ	8
บทความวิจัย	
ทำทหายการศึกษา สู่ความเข้าใจวัฒนธรรมการดื่มสุราของคนจนเมือง บุญเลิศ วิเศษปรีชา	11
การเมืองของการส่งเสริมภาษาชนกลุ่มน้อยชาติพันธุ์ไท ในภาคกลางตอนเหนือของเวียดนาม อัจฉริยา ชูวงศ์เลิศ และ ยุกติ มุกดาวิจิตร	53
เพศวิถีกับผู้หลุดพ้นในพุทธศาสนาเถรวาท สุมาลี มหณรงค์ชัย และ ธนสิทธิ์ ฉัตรสุวรรณ	97
บทความวิชาการ	
ลึ้มรสความดั่ง: บทบาทของเซฟคนดั่งในการเปลี่ยนแปลง ศาสตร์แห่งการทำอาหาร ปิยรัตน์ ปั่นลิ้ม	131
ครัวไทดำน : “พื้นที่” และ “ประสบการณ์” ในมุมมอง “มานุษยวิทยาครัว” เอกรินทร์ พึ่งประชา	161
บทปริทัศน์หนังสือ	
ธรรมชาติสถาปนาการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในสมัยของทุน พงศ์ปกรณ์ วานิช	195
นิเวศวิทยาการเมืองแนวสตรีนิยม ปุณยณูช ณ นคร	200

บทบรรณาธิการ

นฤพนธ์ ตัววิเศษ

วารสารมานุษยวิทยาฉบับนี้มีบทความเกี่ยวกับมายาคติความเมาที่สังคมมักใช้ตีตราคนจน บุญเลิศ วิเศษปรีชา เสนอว่าในความคิดและประสบการณ์ของคนจนที่ดื่มสุรา พวกเขาสร้างความหมายให้กับการดื่มจากหลากหลายมุมมอง ทั้งเรื่องการต้องทำงานหนัก การดื่มสุราดีกว่าอดยาเสพติดชนิดอื่น การดื่มคือการแสวงหาความสุข ผู้ดื่มจะรู้ว่าอะไรคือความเหมาะสมแก่ตนเอง มิติความรู้สึกของบุคคลต่อการดื่มอาจมีความสำคัญต่อการมีชีวิตที่แร้นแค้นของคนจนจำนวนมาก สิ่งนี้คือเรื่องราวที่คนนอกควรทำความเข้าใจมากกว่าการประณามว่าการดื่มเป็นสิ่งที่เลวทราม บทความของยุคติ มุกดาวิจิตร และอัจฉริยา ชูวงศ์เลิศ ชี้ให้เห็นว่านโยบายทางภาษาของเวียดนาม ทำให้คนไทย จังหวัดแท้ญหวา ภาคกลางตอนเหนือของเวียดนามถูกรอบงำด้วยอุดมการณ์ชาตินิยม อุดมการณ์พรรคคอมมิวนิสต์ และวัฒนธรรมชาวกีญ (เวียด) เป็นกลไกที่รัฐบาลเวียดนามผนวกชนกลุ่มน้อยเข้าเป็นส่วนหนึ่งของชาติ ขณะเดียวกันชนกลุ่มน้อยก็ตระหนักว่าพวกเขาถูกสนใจและมีคุณค่าในสายตาของรัฐบาล การปกครองชนกลุ่มน้อยและชาติพันธุ์ในรัฐสมัยใหม่จึงเป็นทั้งการควบคุมและการผลิตสร้างอัตลักษณ์ในนามวัฒนธรรมชาติ

บทความของปิยรัตน์ ปั่นลี อธิบายให้เห็นถึงอิทธิพลและบทบาทของเซฟทำอาหารคนดั่งที่มีต่อวัฒนธรรมการปรุงและการกินอาหารในพื้นที่สาธารณะ ผู้บริโภคจะรับรู้ถึงสไตล์และสุนทรีย์ของการกินอาหารผ่านสื่อประเภทต่าง ๆ ส่งผลให้วิธีการรับประทานอาหารมีนัยของสุขภาพ การรักสิ่งแวดล้อม การผสมผสานวัฒนธรรม และความเป็นท้องถิ่น บทความของเอกรินทร์ พิงประชา อธิบายให้เห็นบริบทวัฒนธรรมอาหารในอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย สะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ทางสังคมกับการปรุงและกินอาหาร เห็นบทบาทของคนทำอาหารที่เป็นผู้หญิง รวมทั้งทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลง

จากสังคมเกษตรมาสู่สังคมทุนนิยมแบบอุตสาหกรรม อาหารท้องถิ่นจึงมีบทบาท ร่วมกับการเปิดรับการกินอาหารแบบใหม่ บทความของสุมาลี มหณรงค์ชัย และธนสิทธิ์ ฉัตรสุวรรณ อธิบายถึงเพศวิถีที่ปรากฏอยู่ในพุทธศาสนา โดย ระบุว่ากลุ่มของโสดาบันและสกทาคามียังละกามราคะไม่ได้ กลุ่มอนาคามี ยังแสดงเพศวิถีแบบเอเช็กซวลและโรแมนติก (asexual and romantic) หรือ โรแมนติก-เอเช็กซวล อนาคามีบางกลุ่มมีเพศวิถีแบบเอเช็กซวลและอโรแมนติก (asexual and aromantic) ส่วนพระอรหันต์ถือว่าไม่สามารถระบุเพศวิถีได้ พฤติกรรมและอารมณ์ทางเพศของอริยบุคคลจึงถูกจำแนกตามหลักคิดใน พุทธศาสนา ซึ่งผู้ที่ปราศจากราคะชั้นพระอรหันต์ถูกนิยามว่าไร้ซึ่งความต้องการ ทางเพศ

